

*Sulkavaaran
siskokset*

ROMU- RAKKAUTTA

Nelli Hietala

Karisto

Pirtalle, joka uskoi *Kurjuuden kuningattareen* ensimmäisestä versiosta alkaen.

Tekijä kiittää Suomen kulttuurirahaston Hämeen rahastoa taloudellisesta tuesta, Metka-kylätaloa vieraanvaraisuudesta.

© Nelli Hietala ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46309-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Prologi

Sitä luulee jonkin pienen asian sujuvan helposti, *noin vain*. Noin vain sinulle vakuutetaan ja sinä, jälleen kerran, uskot vakuuttajia. Kerta toisensa jälkeen – ihminen ei vain opi.

Sanokaa mitä sanotte, pienet asiat ovat pahimpia. Mitä mitättömämpi yksityiskohta, sen paskamaisemmat seuraukset. Niin kuin nyt tämä lahkeiden lyhentäminen. Tyttäreni – kyllä, olen entisen vaimoni myötävaikutuksella onnistunut tuottamaan tähän maailmaan kaksi tytärtä, joista toinen uskoo Jumalaan ja toinen teknologiaan – kuten nuorimmainen tyttäreni asian ilmaisi, lahkeiden lyhentäminen ei ole *temppe eikä mikään*. Ja katsokaa minua nyt; kalsareissani keskellä keittiön lattiaa. Olen nitonut liekinkestävän työhaalarini lahkeen pöytään. Rikkonut erinomaisen luottavaisen tyttäreni kirotun ompelukoneen ja, mikä pahinta, juuri kun lauma alakouluikäisiä mukuloita ja heidän poikkeuksellisen kaunis opettajansa ovat saapuneet paikalle tapaamaan taiteilijaa. *Taiteilijaa* paljaimmillaan.

Kiusallista kyllä, juuri näihin tilanteisiin, näihin pieniin vastoinkäymisiin, kilpistyy se, mistä elämässä on lopulta kyse. Nimittäin taistelusta ja luopumisesta. Kun kuvittelet taistelun sinulle tuskin tulee mieleen, että sellainen vaatimaton rakkine kuin ompelukone selviytyisi kahakasta

voittajana. Mutta niin siinä tietenkin käy. Luopuminen alkaa omanarvontunnosta. Se, mitä hankit tyttärellesi tämän täyttäessä kaksitoista, tulee murtamaan viimeisen vastarinnan. Me tulemme tänne alastomina, ja alastomina me myös lähdemme.

Olen jo kauan sitten luopunut ajatuksesta, että elämän tarkoitus olisi nautinto – lääkäriini on ehdottomasti kieltänyt minua tupakoimasta, enkä minä tupakoi, en ainakaan enempää kuin muutaman savukkeen päivässä. Nautinnon lisäksi on luovuttava ajatuksesta, että tulisi koskaan saamaan aikaan mitään, millä olisi mitään merkitystä kenellekään muulle. Ihan ensimmäiseksi on kuitenkin luovuttava käsityksestä, että ymmärtäisi jotakuta toista ihmistä tai maailmaa tai että maailma tai joku toinen ihminen ymmärtäisi sinua. Se on pohjimmiltaan helpottavaa. Kun luopuu ymmärtämisen vaatimuksesta tajuaa, että kaikki pyrkimykset kurottaa jotakuta kohti – olipa kyse taiteesta tai kielestä – ovat hukkaan heitettyä aikaa.

Olin naimisissa miltei kaksikymmentä vuotta. Ymmärsinkö puolisoani? Ei, en ymmärtänyt. Minulla on kaksi aikuista tytärtä, ymmärränkö heitä? En voi sanoa ymmärtäväni. Itse asiassa ymmärrän heitä päivä päivältä vähemmän. Maailman huumorintajusta kertoo se, että ihminen jonka kanssa minulla ei ole yhteistä kieltä, taustaa tai kulttuuria näyttää olevan ihminen, jonka kanssa tulen parhaiten toimeen.

Vanhemmiten joutuu hyväksymään sen, että elämä on kuin kroketti. Mitä lähempää tähtää, sen reilummin tulee huti.

No niin, nyt koululaiset ovat jättäneet pyöränsä aidan viereen ja heidän opettajansa katselee haeskellen ympäril-

leen. Pihtini ovat hukassa. Kirottu haalarikangas on niin kestävä, etten saa revittyä sitä irti pöydästä ilman työkaluja. Onneksi ipanat näyttävät kerääntyneen *Vaisulantiaisen* ympärille. Kaunis opettaja jakaa heille papereita, jotka he päivän päätteeksi kylvävät ympäri puutarhaa ja jättävät minun haravoitavakseni.

Kirottu turhamaisuus. Jos olisin tyytynyt vanhoihin housuihini, tätä ei olisi tapahtunut. Työhaalari vain kätkee paljon paremmin sen, että olen tainnut hiukan laihtua. Uskokaa minua, ainoa asia joka on masentavampi kuin viehättävä nainen joka katsoo sinua kuin riutunutta piskiä, on tytär joka tuo piskille ruokaa.

Miten niin lahkeita ei muka voisi lyhentää nitojalla?

Kas niin, siinähan sakset ovatkin.

Takamailla
18. tammikuuta
– 17,2

Myönnettäköön; olin alkanut odottaa lämpömittarilukeman tarkistamista ja tilanteen raportoimista Etelä-Suomessa asuville kollegoilleni. He päivittelivät sietokykyäni: *Miten sinä oikein pärjääät? Tuleeko siellä edes vettä hanasta? Monetko toppahousut puit tänä aamuna? Ei lainkaan elokuvateatteria!*

Minulle oli työyhteisössäni hyvää vauhtia kehkeyty-mässä maine eräänlaisena sissinä. Uhmasin päivä päivältä hurjemmiksi yltäviä olosuhteita merinovillakerrastoin, sää-rystimin ja huopatossuin.

Tosiasiaa majoituin sisareni 90-luvulla rakennetussa omakotitalossa, jonka säänkestävyys oli varsin hyvä. En ollut maininnut kollegoilleni sanaakaan edellisenä kesänä asennetusta ilmalämpöpumpusta. *Hyvin täällä pärjätään, vakuutin heille. Jouduin huitomaan susia vähän syrjemmälle, kun hain polttopuita liiteristä. Samat jokatalviset riesat.*

Mitä kylmemmäksi pakkanen kiristyi, sitä suuremmaksi maineeni kasvoi. En voinut väittää, ettenkö olisi yhtään nauttinut tilanteesta. Täällä, ränsistyneessä pohjolassa, eronnut, kovaa vauhtia keski-ikäistynyt nainenkin voi olla sankari!

En koskaan halunnut naimisiin, en edes parikymppi-senä. Kyse ei ollut niinkään parisuhteesta, sellaisiin kyllä päädyin, helpostikin. Kyse oli siitä, miltä kuvittelin pelastuvani kun en mennyt naimisiin. Tylsistymiseltä, turtumukselta, jatkuvalta nälvimiseltä ja ivailulta. Siltä useimpien tuntemieni ihmisten avioliitot näyttivät jo lapsena. Vanhempienikin. Etenkin vanhempieni.

Yhtälö vastarakastuneiden ja toisiinsa uupuneen halveksuvasti suhtautuvien pariskuntien välillä oli ongelma, jonka ratkaisemiseen älyni ei riittänyt. Kuvittelin pitkään, että muodon vapaus pitäisi elossa sen, mikä useimmissa parisuhteissa kuoli viimeistään kymmenen vuoden jälkeen. Se, etten missään vaiheessa tuntenut minkäänlaista vetoa juhlien järjestämiseen tai prinsessaleikkeihin, ei ollut haitaksi. Ja tässä minä kuitenkin olin: parisuhteen raunioilla, jonka hiiltyneet jämat, arvometallien puutetta lukuun ottamatta, muistuttivat epäilyttävällä tavalla kenen tahansa avioliittoa.

Kuten sanottua, hiiltynyt raunioni sijaitsi keski-ikäisessä omakotitalossa keskellä kuollutta kylää. Talon omistava sisareni oli yrittänyt elvyttää paikkaa vaihtelevalla innolla jo liki kymmenen vuoden ajan. Kylä ei osoittanut elpymisen merkkejä, mutta pihisi sitkeästi henkitorissaan matkailusongista toiseen.

Tänne johtava tie on niin huonossa kunnossa, että toistuvat "kuoppia tiessä" -merkit ovat vitsi, joka nauratti ensimmäisellä ajokerralla. Koululaisten käyttämää tilataksia lukuun ottamatta bussit eivät tänne saakka aja, mutta juna pysähtyy yhä asemalla kerran päivässä. Tien varrella on ratsutalli. Jälleen yhden yrittäjän edellisenä kesänä uudelleen avaama kyläkauppa. Rapistunut työväentalo, jossa järjestetään kursseja maahanmuuttajille. Kesäaikaan

majoitusta tarjoava maatila. Kyläkoulu, joka on myyty sisustusblogia pitävälle kaupunkilaispariskunnalle. Aitta, jossa kuuluisa säveltäjä tietävästi yöpyi 150 vuotta sitten.

Perimmäinen syy, joka oli sysännyt minut sisareni nurkkiin keskellä talvea, oli niinkin originelli kuin taloyhtiön pitkäksi venähtänyt putkiremontti. Olin eronnut, 38-vuotias etätyöläinen syvällä suomalaisessa korvessa. Sisareni Johanna puolestaan on 34-vuotias käsityönopeuttaja, jolla sattui olemaan tyhjä huone kokoamista odottavia kangaspuita varten.

Tehdessäni välitilinpäätöstä matonkudesäkkien ympäröimänä oivalsin, että olin tähänastisen elämäni aikana onnistunut kasvattamaan lapsen, jonka käsitys yhteydenpidosta oli hassunhauskojen meemien lähettely pikaviestimissä. Johanna puolestaan oli kutonut noin 167 mattoa ja riiteli hovin vuoksi somen kirpputoriryhmissä.

Hyvin menee, Niemisen tyttaret!

Mitä erooni tulee, se oli niin tavallinen, että kuka tahansa teistä pystyisi siitä kertomaan. Ainakin joka toinen teistä, noin tilastojen valossa. Se oli keski-ikää lähestyvän ihmisen tarina siitä, miten hän oivalsi oman rajallisuutensa ja päätti laittaa kaiken uusiksi, jotta saisi kokea edes hyppysellisen nuoruutta, joka oli yhä siinä, käsivarren mitan päässä, mutta ei enää läsnä. Ei koskaan enää läsnä. Se on kauhistuttava tunne. Kauhistuttava, niin kuin nuoruuskin, mutta eri tavalla.

Keski-ikää lähestyessä nuoruus tuntuu tutulta. Se on vanha kaveri, johon törmää pitkästä ajasta baarissa. Ei erityisen läheinen, mutta virkistävää seuraa. Sellainen, jonka kanssa saattaa juoda pullon viiniä ja pissata rinnatusten pusikossa. Hetken aikaa kaikki on jälleen kevyttä ja hauskaa. Nuoruus ymmärtää tylsyyden pelon. Se tajuaa monogamian paino-

lastin, miten helposti elämä johtaa sohvalle lojumiseen ja siihen, että pyhin valoin toisilleen lupautunut pariskunta jättää yhteistuumin elämänsä elämättä ja alkaa kuittailla katkerana itse pystyttämiensä kaltereiden lomitse. Nuoruus muistaa vielä, miten kuvittelit olevasi erilainen kuin muut. Miten kuvittelit, ettei keski-ikä koske sinua, että sinun rakkaustarinasi olisi jotakin poikkeuksellista, ettei elämästäsi koskaan tulisi samanlaista kuin vanhempiesi, noiden kumisevien kulissien, jotka kolisisivat hautaan yhtä onttoina kuin olivat eläneet.

Ajan vaikutus on nuoruudelle käsittämätön. Kimmoisa keho on teflonia, mutta päivät, viikot, kuukaudet ja vuodet tunkeutuvat nuoruuteen vaivihkaa. Ne järjestävät sen sisuksia uudelleen, työntävät tarpeettomina pitämänsä toiveet syrjemmälle, kiskovat turvallisuuden tarpeen etualalle. Eräänä päivänä nuoruus havahtuu siihen, ettei hän olekaan enää se, joka luuli olevansa, eikä hän oikeastaan edes jaksa ponnistella ollakseen. Myöskään se, joka entisen nuoruuden viereltä herää, ei ole se, joksi tämä hänet kuvitteli. Keitä he ovat? Mitä heille tapahtui?

Parikymppisenä ihminen kuvittelee, että järjestetty avioliitto on pahinta, mitä voi tapahtua. Nelikymppisenä huomaa, että tekipä päätöksen puolisosta itse, tekipä sen isä tai naapurin Ensio, parisuhde on sattumankauppa, jossa ei koskaan tiedä mitä saa. Aika syövyttää erilaiset urat kuhunkin meistä. Emme voi tietää etukäteen omista uristamme sen enempää kuin toisen, eikä niiden muodosta tai sijainnista voi syyttää ketään. Voi toivoa parasta. Voi toivoa, että aika on armollinen.

Seuraava vaihe on kuolemanpelko. Tuo useimpien elämänmuutosten moottori. Ymmärrän tarpeen painaa kaasua, kun jalka vielä taipuu niin kuin se on tarkoitettu, mutta

kun joku painaa kaasua, joku tuppaa jäämään kyydistä. Se, joka lähtee, huomaa kenties piankin, ettei savunhajua pysty karistamaan yltään aikoihin. Haju pysyy mukana kuin kitkeränä sivuhuomautuksena, jota vapaudessa ei ennen tuntunut olevan. Tai sitten edellisestä kerrasta vain on niin kauan, että sen on unohtanut.

Sivuraiteellehan tässä taas päädyttiin. Puolustukseksi voin sanoa ainoastaan, että vuolassanaisuus on yksi vioistani, joita olen yrittänyt erojupakan jälkeen ottaa haltuun. Omien ominaisuuksien haltuunottaminen on asia, jota ei voi tarpeeksi korostaa, niin olen päättellyt kaiken sen psykologisen hutun perusteella, jota netti annostelee some-feedini lomaan. Toinen vikani, *spontaanius*, vastustaa kuitenkin haltuunottoa viimeiseen asti. Mitä hauskuutta elämässä enää on, kun kaikki on tiukasti hallinnassa, se kysyy.

Näistä lähtökohdista ponnistaessa ei tunnu hullumalta, kun joku pitää vaihteeksi sankarina. Olkoonkin, että sankaruus merkitsee näillä leveyksillä lähinnä harjaantumista kerrospukeutumisen taidossa.

Etäkokouksen yhteysongelmia syvästi pahoitteleva
Jessi

19. tammikuuta Yhä takamailla – 27

– Varaisit sinäkin ajan kampaajalle! sisareni ehdotti tänään aamiaispöydässä.

Johanna hiveli kampaajatuttavansa edellisenä päivänä saksimaa kuontalooan ja kuvitteli kuka ties, että *erotukka* oli asia josta saisin uutta virtaa elämäni.

Pidin hänen huomautustaan naurettavana enkä nähnyt suurta muutosta myöskään hänen kampauksessaan, joka oli silkkisen sileä ja vaaleanruskea kuten ennenkin. Hänen nälväisynsä vuoksi päädyin kuitenkin katselemaan markettin hiusväritarjontaa myöhemmin päivällä.

Kartonkilaatikoissa poseeraavat mallit näyttivät nuoremilta kuin ennen. Sävykartat olivat karttuneet vihreillä, sinisillä, vaaleanpunaisilla ja harmailla väreillä sen jälkeen kun olin sitä viimeksi tarkastellut. Olin aina valinnut tummat sävyt. Punaisesta pidin, mutta se ei sopinut minulle. En ollut koskaan halunnut antaa itsestäni kevytmielistä vaikutelmaa niin kuin olin ajatellut vaalennettujen hiusten tekevän, joten olin pitäytynyt enimmäkseen ruskean eri sävyissä.

En voinut olla näkemättä kuvajaistani kosmetiikkaosaston peilistä. Polkkani oli venynyt hartioille ja sojotti sähköisenä pipon alta. Tukan väri oli ollut jo vuosia omani. Lempeä, varsin tavallinen vaaleanruskea, kuten Johannallakin. Sävy, joka ei taatusti saanut sukkia pyörimään kenenkään jaloissa. Ei niin, että olisin sellaista kaivannut. Pyörivät sukat saivat minut tätä nykyä ajattelemaan vain pesukonetta.

Joku näytti salaa suurentaneen kosmetiikkaosaston peilissä näkyvän heijastukseni viisinkertaiseksi. Ihohuokoseni olivat valtavat. Silmäanaluset näyttivät tummilta. Kun painoin sormet hetkeksi silmilleni, ympäröivään ihoon jäi painaumat. Suupieliä juonteet olivat vahvistuneet. Nenän alla kasvavat vaaleat karvat erottuivat selvästi. Toivoin viimeksi mainitun johtuvan siitä, että haivenet olivat huurtuneet pakkasessa ja sitten sulaneet. Pyyhkäisin kostean ylähuuleni vaivihkaa kaulaliinaan.

Välikatossa asuva hiiri oli juossut koko yön edestakaisin pääni yläpuolella. Olin ratkaissut asian laittamalla korvatulpat, mutta pimeyden villiinnyttämät aivoni olivat keksineet, että hiiri saattaisi pudota yllättäen suuhuni. Uni oli haihtunut sen tien. Kun rapina oli jatkunut tunneilta tuntuvan ajan ja paikallistunut täsmälleen sängyni yläpuolelle, olin päättänyt siirtää sängyn. Tähän kaikkeen oli kulunut niin kauan, että olin kaikesta päätellen vanhentunut viisi vuotta.

Muistin yhä ajan, jolloin olin selvinnyt muutaman tunnin yönistä ilman minkäänlaisia kasvoilla näkyviä merkkejä. Ei niin, että asia olisi minua mitenkään erityisesti vaivannut. Ei vaivannut. Mutta sillä hetkellä, kun tuijotin pakkasen punakoittamaa, yön riuduttamaa, karvoja kasva-

vaa naamaani, tulin ajatelleeksi etten ollut koskaan ollut blondi. Olin ikivanha, enkä edes tiennyt mitä olin menettänyt.

Oli kaiketi naismainen tapa ajatella, että elämään saattoi vaikuttaa ulkonäköä muuttamalla. *Olen oman elämäni ohjaksissa*, erotukka tahtoi sanoa. *En välitä miellyttää ketään*. Saman harhaisen hallinnantunteen saattoi saavuttaa liimaamalla kalenteriin post it -lappuja, jotka muistuttivat että piti varata aika hammaslääkäriin ja ilmoittautua pilatekseen. Hallinnan tunne oli tilapäistä. Tukka kasvoi, hammas juurihoidettiin, elämä ajautui autopilotille. Sateisena iltana töistä palatessa huomasi jälleen ajattelevansa: *Jos vain olisin kymmenen kiloa hoikempi ja kiharatukkainen, näyttäisin siltä joka todella olen, sisimmässäni*.

Sama pää kesät talvet. Ryhtiliikkeet toistuivat kerran vuodessa kuin syntymäpäivät, mutta *nyt jos koskaan*, ilkuin itselleni. Nyt jos koskaan olisi viimeinen tilaisuuteni ryhtyä vaaleakutriseksi prinsessaksi. Viiden vuoden kuluttua sellainen saisi minut näyttämään joltakulta joka *yrittää olla nuori*.

Skannasin värihyllyn kiireesti läpi ja valitsin vaaleista vaaleimman vaalean. Laatikon kuvista viis. Pakkastakin oli niin paljon, etten uskaltanut jäädä harkitsemaan asiaa perusteellisemmin. Puoli tuntia pidempi kauppareissu saattoi merkitä ikiunta parkkipaikalla uskollisena odottelevalle ratsulleni.

Lähitienoolta saattoi kyllä löytyä joku, joka pystyisi täryyttämään virtaa Mersuni akkuun, mutta oikean tyyppin haeskelu liki kolmenkymmenen asteen pakkasessa ei ollut lystiä, joten oli parempi pitää varansa. Jotkut jättivät autonsa käyntiin kaupassa pyörähtämisen ajaksi, mutta itse

en toistaiseksi suhtautunut paikallisväestöön niin luottavaisesti.

Töyssyteltyäni kuoppaista tietä kolmisenkymmentä kilometriä takaisin siskoni talolle löysin tämän tuijottamasta virallisen näköistä paperia epäuskoinen ilme kasvoillaan.

– Se unohti tehdä sen, Johanna virkkoi.

– Kuka? Minkä? ihmettelin samalla kun kuorin yltäni toppatakkia, -housuja, villapaitaa, säärystimiä, tumppuja, kaulaliinoja ja villasukkia. Lyhyesti sanottuna: koko sitä seksikästä haarniskaa, jonka perusteella näillä leveyksillä erotti harrastelijan todellisesta taistelijasta.

– Kukapa luulisit!

Johanna heilutteli paperia paljonpuhuvasti.

En edelleenkään tajunnut, mistä oli kyse. Istuin häntä vastapäätä ja kurottelin kaulaani nähdäkseni vilauksen asiakirjasta.

– Minkä?

– Testamentin! Olisihan se pitänyt arvata! Johanna painoi pään käsiinsä.

– Sinä sait auton jo silloin viisi vuotta sitten, kun isä lopetti ajamisen, hän mumisi itse kutomaansa, vihreäradalliseen poppanaliinaan. – Minun piti saada talo, muis-tatko?

– Enhän minä sillä mitään... aloitin.

– Tottahan minä sen tiedän! Asia vain olisi ollut pirun paljon helpompi hoitaa, jos hän olisi tajunnut tehdä sen etukäteen.

– Näytähän. Ojensin käteni paperia kohti.

Isä oli kuollut puolisen vuotta sitten. Hänen talonsa rahallinen arvo ei ollut kaksinen, niin kuin ei minkään

tönön täällä, mutta paikka oli erikoinen. Niin erikoinen, että Johanna oli jo vuosia kaavaillut siitä jonkinlaista nähtävyyttä, ellei isä olisi torpannut ajatusta, niin kuin hän torppasi kaikki ajatukset, jotka eivät olleet hänen omiaan.

Kiinnostavinta isän talossa ei ollut itse talo, vaan sen ympärille rakennettu piha. Kaikki oli alkanut niinkin viat-
tomasti kuin pihalle unohtuneesta kuomullisesta peräkär-
rystä. Peräkärri oli keittiön ikkunasta näkyvän maiseman
edessä. Äiti oli pyytänyt isää viemään kärriyn pois, ja koska
isä oli tehnyt aina päinvastoin kuin äiti oli toivonut, hän
oli maalannut sen. Ei harmaalla tai mustalla niin kuin
peräkärri yleensä, vaan oranssilla, keltaisella ja pronssin-
ruskealla. Hän kulutti peräkärriyn maalaamiseen viikkoja.
Kun se lopulta oli valmis, hän antoi kärriyn nimeksi *Vaisu-
lantiainen*, kadonneen kovakuoriaslajin mukaan. Äiti yritti
olla kiinnittämättä huomiota asiaan, mutta oli melkoisen
vaikeaa olla kiinnittämättä huomiota peräkärriyn kokoi-
seen torakkaan, joka oli suoraan ikkunan edessä.

Naapurit tulivat ihailemaan taideteosta. Pian joku lähis-
töllä asuva irvileuka lupasi isälle oman huonokuntoisen
peräkärriensä, jos hän haluaisi maalata senkin. Kävi juuri
niin kuin voitte kuvitella. Pihamme oli pian täynnä perä-
kärriä, joiden parissa isä tuhersi kaiken vapaa-aikansa
ja joiden lomitse puikkelehdimme kouluun, partioon ja
4H-kerhoon (jos oli liian köyhä ratsastamaan ja liian laiska
hihtämään, viimeksi mainitut olivat niihin aikoihin ainoat
harrastusmahdollisuudet näillä nurkilla).

Äiti sai tarpeekseen, pakkasi laukkunsa ja muutti kes-
kustaan. Isä jatkoi kokoelmansa parissa. Hän oli päättänyt
maalata kaikki Suomesta kadonneet kovakuoriaset omalle
pihalleen. Muutaman vuoden kuluttua hän alkoi saavuttaa

mainetta ITE-taiteilijana. Harva se päivä ohitse kulkeva auto pysähtyi tien laitaan ja tuntemattomat kampsivat ulos ihas-telemaan isän aikaansaannoksia. Taiteenharrastajat, lähisedun koululaiset ja muutamat innokkaat tutkijat samoilivat tontilla säännöllisesti, mutta sisältä talo oli melkoinen läävä. Minä ja Johanna halusimme asua äidin kanssa keskustassa. Ihan jo senkin vuoksi, että isän taloudenpito oli onnetonta eikä kumpikaan meistä ollut halukas kotiorjan virkaan. Vaikka lähitaajama ei ollutkaan suuri, siellä oli sentään pari kauppaa ja äidin luona lämmin ruoka päivittäin.

Isä kärsi keuhkohtaumataudista. Hänen yskänsä oli kuulostanut jo vuosia yhä pahemmalta ja pahemmalta, eikä hän enää viime talvena ollut jaksanut kävellä edes omalle postilaatikoilleen. Sekä minä että Johanna olimme olleet varmoja, ettei hän eläisi kovin vanhaksi. Eikä hän elänytkään, mutta ei keuhkohtauma häntä tappanut, vaan sydän.

Isä oli viimeisinä vuosinaan suorastaan tuskallisen laiha. Johanna, joka asui paikkakunnalla, vei hänelle ruokaa useamman kerran viikossa, mutta jos aikuinen ihminen ei syö, ei häntä voi siihen pakottaa. Isä oli itsepäinen mies. Niin itsepäinen, että antoi oman kroppansa syödä sydämensä. Vasta isän kuoltua tajusin todella, että sellaista voi tapahtua, vaikka laihduttaminen oli minulle toki tuttua teinivuosilta.

Ihmiskeho tarvitsee energiaa elääkseen. Ellei se saa sitä, se alkaa hyödyntää omia varantojaan. Kun aliravitsemus on tarpeeksi pitkällä eikä muuta ole jäljellä, keho alkaa käyttää sydänlihasta. Toisin sanoen: isän sydän petti, koska hän piti syömistä tyhjänpäiväisenä asiana. Ruoka oli *akkojen kotkotuksia*. Isä kuoli siihen, mihin melkoinen määrä hänen sukupolvensa miehiä kuolee yhä näinäkin päivinä. Omaan itsepäisyyteensä. Voisiko joku kertoa näille lohikäärmeille,

että tyhjänpäiväinen kuoleminen on yhtä lopullista kuin mikä tahansa muukin? Kenen suusta sen pitäisi tulla, jotta he uskoisivat? Kekkosen?

Olimme Johannan kanssa suurin piirtein yhtä mieltä siitä, että kuoriaispiha oli syytä pitää avoimena yleisölle, olihan se asia, jolle isä oli omistanut suurimman osan elämästään. Käytännössä avoimena pitäminen tarkoitti, että ympäröivää puutarhaa täytyi kunnostaa ja talo vähintään siivota. Todennäköisesti tilat täytyisi myös otsonoida ja maalata. Isä oli polttanut kuin korsteeni, eikä hänellä meidän lähtömmä jälkeen ollut mitään syytä tehdä sitä ulkosalla. Johanna oli suunnitellut hakevansa projektille jonkinlaista apurahaa, mutta perinnönjaon kupru, minä, olinkin nyt peräkärrynä hänen visionsa tiellä.

Tyypillistä isää.

– Saat kaikki oikeudet, lupasin.

– En minä sitä epäilytkään, Johanna huomautti, – mutta kaikkiin virallisiin papereihin tarvitaan nyt molempien allekirjoitukset.

– Mun allekirjoitus on tosi simppele.

Vetäisin sykkyrän malliksi paikallislehden kulmaan.
– Harjoittelet muutaman kerran, niin osaat sen vaikka unissasi.

– Eihän sellaista voi tehdä, Johanna kauhistui. – Sitä paitsi, jossain vaiheessa sinut on kuitenkin ostettava ulos. Muuten haluat osingoille, kun paikka lyö läpi ja rahaa alkaa valua ovista ja ikkunoista.

Läiskäisin kämmenen liioitellen otsalleni.

– Niinpä tietysti. Entä jos vain annan osuuteni sinulle?

– Sitten minun pitää maksaa lahjaveroa, Johanna voihkaisi.

– Poltetaan koko roska ja lennetään vakuutusrahoilla Roomaan, kuiskasin.

Johanna pyöritteli silmiään.

– Mikä hitto sitä oikein vaivasi? pohdin.

– Ei se sitä varmaan tahallaan tehnyt, Johanna herkesi puolustelemaan.

– Ihan varmaan teki, minä arvioin.

– Ehkä se ajatteli, että me vältytään veroilta, Johanna pohti.

– Paskat, se mitään ajatteli.

Ovelta kuului jyskytys. Johanna puisteli päätään ja lähti avaamaan. Kun sisareni nousi pöydän äärestä, panin merkille ettei hän ollut kotihousuissaan niin kuin yleensä vaan purppuranpunaisessa neulemekossa ja siihen sointuvissa villasukissa. Niin kuin olisi odottanut jotakuta. Ehdin kohottaa kulmiani kysyvästi, mutta Johanna ei ollut huomaavinaan. Sitten hän oli jo eteisessä.

– Tässä olisi tämä hauki, ovelta kuului.

Pakkasilma henkäisi keittiöön saakka sellaisella voimalla, että ryntäsin sulkemaan välioven. Ehdin kurkata eteiseen sen verran, että näin vilauksen portailla seisovasta, pilkkihaalariin ja tupsumyssyyn sonnustautuneesta miehestä, jonka parta oli kuuran kuorruttama.

– Tule sisään, sinnehän jäätyy, Johanna kehotti.

Johannalla oli *kutsumus*, mikä käsitykseni mukaan oli suurin syy sille, että hän oli vuodesta toiseen vapaa. Jeesus oli parimarkkinoilla tiukka vastus. Etenkin, kun tarjonta oli näillä kulmilla juuri niin rajoittunutta kuin saattoi kuvitella. Vapaita miehiä löytyi kyllä kapakan täydeltä, mutta kaikki olivat reilusti yli kuudenkymmenen ja vahvasti päihtyneitä.

– Jos minä hetkeksi, vaikka kissat pitää kyllä ruokkia, mies kuului mutisevan.

– Minä laitan teetä, Johanna kohkasi ja ryntäsi saman tien täyttämään vedenkeitintä.

Tullessaan hän mätkäytti marketin muovikassiin sulotun hauen tiskialtaaseen. Äänestä päätellen kala oli sitä kokoluokkaa, että sen lihaan pohjassa lymyiltyjen vuosien aikana kertynyt elohopea saisi minut ja sisareni loistamaan kuin majakat aina kevääseen saakka.

Ulkovaatteiden alta kuoriutunut mies oli vaaleatukkainen ja hintelä, arviolta muutaman vuoden Johannaa nuorempi. Hänellä oli vaaleansiniset silmät ja kasvoissa pieniä aknearpia muistona teinivuosilta. Parta paljastui sulaessaan punertavaksi. Mies yllättyi selvästi nähdessään minut. En tiennyt, odottiko Johanna minun poistuvan paikalta ja jos, niin kuinka tekisin sen mahdollisimman hienovaraisesti.

– Johannan sisko Jessi, esittelin itseni.

Nimeni on oikeasti Jessica.

Aivan. Jessi-ca c:llä. Ilmeisesti vanhempamme olivat yrittäneet olla syntymäni aikoihin muodikkaita, mutta tulleet jo Johannan kohdalla toisiin aatoksiin.

– Henri, mies esitteli itsensä.

– Jessi on täällä putkiremppeä paossa, Johanna huuteli astiakaapilta.

– Olin oikeastaan menossa värjäämään tukkani, selitin ja vilautan marketista hankkimaani väriä.

– Et ole tosissasi! Johanna huudahti.

– Joo-joo! Heristelin väriä ja työnsin Johannan pöydälle laskeman teemukin syrjään. – Älkää antako minun häiritä.

20. tammikuuta

Yhä syvemmällä peräkylässä

– 20

Eivätkä he totisesti antaneet.

Kun seuraavana aamuna haparoin tieni aamiaiselle uudessa tukassani – jonka sävy ei ollut viettelevän vaalea niin kuin olin kuvitellut, vaan lähempänä appelsiinia – löysin Henrin keittämästä kahvia pelkissä bokserissa.

Johannan talo ei missään tapauksessa ollut vanha talo, ei isän tai kylän muihin taloihin verrattuna, joista suurimman osan keski-ikä oli rintamamiestalon luokkaa. Yhtä kaikki, rakennus oli tähän aikaan vuodesta sen verran viileä, ettei minulle olisi tullut mieleenkään rynnätä aamiaiselle pelkissä alusvaatteissa. Ilmalämpöpumpun toiminta oli alkanut takkuilla jo reilu viikko sitten pakkasten kiristyessä, eikä sisareni ollut kaikesta päätellen lämmittänyt edellisenä iltana muuta kuin hauenpyytäjiänsä.

Saattoihan toki olla, että Henrin kotona yhä ruokaa odottelevat kissat olivat jo nälkäkuoleman partaalla ja hänellä oli sen vuoksi kiire. Tai sitten hän halusi osoittaa meille kuinka kylmän karaisema ja miehekäs hän oli tarjotessaan kahvinkeittohommissa pelkissä alusvaatteissa.